

כלי שרת

כבילה וניצול של עובדי בניין מתורכיה

קו לעובד
Worker's Hotline
عنوان العامل

המוקד לפליטים ולמהגרים ע"י

כלי שרת

כבילה וניצול של עובדי בניין מתורכיה

קו לעובד
Worker's Hotline
عنوان العامل

ינואר 2020

"כלי שרת"

כבילה וניצול של עובדי בניין מתורכיה

כתיבה: סיגל רוזן ונועה כהן

עריכה: ד"ר איילת עוז

עיצוב גרפי: אופליה פטרוסיאן

תמונת שער: אפורקי טעמה

תודות: לעו"ד מיכל תגר, עו"ד עלא ח'אטר, עו"ד עידית צימרמן, עו"ד מעיין נייזנה וד"ר איילת עוז, על הערותיהן המועילות.

על המוקד לפליטים ולמהגרים

המוקד לפליטים ולמהגרים היא עמותה א־מפלגתית וללא מטרת רווח אשר שמה לה למטרה להגן ולקדם את זכויות האדם של פליטים ומהגרי עבודה ולמנוע סחר בבני אדם בישראל. העמותה פועלת באמצעות מתן מידע, ייעוץ וייצוג משפטי; ביקורים במתקני הכליאה למבקשי מקלט ומהגרים; וכן פעילות ויוזמות ציבוריות.

נחלת בנימין 75, תל אביב-יפו 6515417, ישראל

דואר אלקטרוני: info@hotline.org.il

טלפון: 03-5602530

אתר: <https://www.hotline.org.il>

על קו לעובד

קו לעובד הינה עמותה ללא כוונת רווח, שמטרתה להגן על זכויות העובדים המקופחים ביותר במשק הישראלי. מאז הקמתה בשנת 1991, מסייעת עמותת קו לעובד לעובדות ולעובדים אזרחי ישראל, למהגרי ולמהגרות עבודה, לעובדות ולעובדים פלסטינים מהשטחים הכבושים, לפליטים, למבקשי מקלט ולקורבנות סחר בבני אדם למצות את זכויותיהם. כמו כן, העמותה פועלת לשינוי חקיקה ולהעלאת המודעות הציבורית לזכויות עובדים. העמותה עוסקת במתן סיוע פרטני, פעילות משפטית, באיסוף מידע ובתיעוד שוק העבודה מנקודת מבטם של העובדים החלשים.

נחלת בנימין 75, תל אביב-יפו 6515417, ישראל

ת. ד. 2319, תל-אביב יפו 61022

טל': 03-6883766

אתר: [/https://www.kavlaoved.org.il](https://www.kavlaoved.org.il)

Published with the generous support of Heinrich Böll

 HEINRICH BÖLL STIFTUNG
ISRAEL

תוכן עניינים

1	הקדמה
4	גיוס העובדים בתורכיה והליכי ההגעה לישראל
7	תנאי מגורים
9	תנאי עבודה
11	תאונות עבודה
13	תנאי שכר
15	משטור ופיקוח אחר חייהם של העובדים בחברה
17	רדיפת העובדים לאחר עזיבת החברה
19	מניעת פיקוח וביקורת על פעילות החברה
20	הליכים משפטיים מרכזיים באשר להפרת זכויות העובדים בחברה
27	סיכום והמלצות
29	נספח
	צילום הוראה לתשלום מידי לנציג ילמזלר ללא פנייה לבית משפט בתורכיה, שקיבל אחד העובדים שעזבו את החברה, ותרגומה לעברית בהשמטת פרטים מזהים

הקדמה

"...המביט נכוחה על עובדותיה של הפרשה שבפנינו אינו יכול, להשקפתי, שלא להתקומם על השימוש שנעשה באותם עובדים ככלי שרת וכאמצעי לקידום עניינה של ממשלת ישראל ושל חברות מסחריות. שהרי מה לו, לעובד הטורקי, וליחסים בין-מדינתיים? ... מה לו עם השבחתם של טנקים עבור צבא מדינתו? מהו מקור החיוב, על יסודו נדרש אותו עובד לשלם בחירותו, בכבודו, בכושר השתכרותו ובתקוותו לעתיד טוב יותר למשפחתו, לשם קידום של אינטרסים אלה? מהו אשר מצדיק כי יופעל עליו כוחה הכופה של הכבילה."¹

כ - 1200 עובדי בניין תורכיים מועסקים כיום בישראל ע"י חברת הבנייה התורכית ילמזלר (להלן: החברה) באמצעות הסדר מגביל שמאשר על ידי הממשלה זה למעלה מעשור.² לחברת ילמזלר שני תפקידים בענף הבנייה הישראלי. היא משמשת כחברת בנייה המעסיקה חלק מעובדיה בפרוייקטים פנימיים, ובנוסף היא משמשת כחברת כוח אדם. במסגרת תפקידה השני היא מספקת עובדים לחברות בנייה ישראליות, מתווכת את חלוקתם לפרוייקטים, משלמת את משכורתם ומנהלת את אורח חייהם. בשנת 2018 אישרה הממשלה לשש חברות זרות נוספות מסין לייבא 12,000 עובדי בניין במטרה להוזיל עלויות ולהחיש את קצב הבנייה.³ בשנה זו בלבד פנו 13 עובדי בניין תורכים לארגונים "המוקד לפליטים ומהגרים" (להלן: המוקד) ו"קו לעובד".

1 בג"ץ 10843/04 פס"ד מיום 19 בספטמבר 2007 מוקד סיוע לעובדים זרים ואח' נ' ממשלת ישראל ואח'. <https://supreme.court.gov.il/Pages/SearchJudgments.aspx?&OpenYearDate=2004&CaseNumber=10843&DateType=1&SearchPeriod=8&COpenDate=null&CEndDate=null&freeText=null&Importance=null>
סעיף 27 לפס"ד של כבוד השופט אדמונד לוי ז"ל.

2 רשות האוכלוסין וההגירה, נתוני זרים בישראל, מהדורה 4/2016, סיכום שנת 2016, טבלה ג.ג.2.: https://www.gov.il/BlobFolder/reports/foreigners_in_israel_data_2016/he/foreigners_in_Israel_data_2016.pdf

3 החלטת הממשלה 1321 (דר/60), "הבאת חברות בנייה זרות", מיום 24.3.2016.

העובדים טענו שנמלטו מעבודתם משום שהועסקו בתנאי קשים ופוגעניים, לא קיבלו את מלוא שכרם או נפצעו והחברה סרבה לקבלם חזרה לשירותיה. תלונותיהם ועדויותיהם של העובדים הצטרפו לעשרות תלונות ועדויות נוספות שהתקבלו במוקד ובקו לעובד במהלך השנים, מאז שנת 1999.

בג"ץ ביטל את הסדר הכבילה של מהגרי העבודה למעסיקיהם עוד בשנת 2006.⁴ הסדר ההעסקה עם חברת ילמזלר אמור היה להסתיים לפני למעלה מעשור.⁵ החלטות הממשלה בעניין קובעות בזו אחר זו, שיש לגייס מהגרי עבודה באמצעות הסכמים בילטרליים מפוקחים בין מדינות המוצא לבין ישראל.⁶ על אף כל זאת, מדינת ישראל בוחרת להרחיב הסכמיה עם חברות ביצוע זרות, שעובדיהן אינם חופשיים להחליף את מקום עבודתם.

נציגי המוקד אספו במהלך 20 השנים האחרונות עשרות עדויות של עובדי הבניין התורכים שעזבו את חברת ילמזלר. על אף שמדובר בשמונה קבוצות עובדים שונות שלא הכירו אלו את אלו, הגיעו לישראל בתקופות שונות ומאזורים שונים ברחבי תורכיה, העדויות אודות תנאי ההעסקה בחברה כמעט זהות. עדויות העובדים כללו תלונות אודות שכר נמוך מכפי שהובטח, תנאי עבודה קשים שמפירים את חוקי העבודה במדינת ישראל, מניעת אפשרות לשימוש במכשירי טלפון נייד, תחילה אף מחוץ לשעות העבודה, מניעת יציאה מאיזור המגורים הנעול מחוץ לשעות העבודה, החתמה על שטרי חוב, אימים במימוש שטרי החוב ובגירוש מהארץ, מימוש שטרי החוב וגירוש מהארץ של מי שמעז לברוח מהחברה ואף הפעלת אלימות נגד עובדים שעזבו את החברה ולא שבו לתורכיה.⁷

העובדים כולם הועסקו בהתאם להחלטות ממשלה שחוזרות ומתחדשות.⁸ לאורך השנים פנו המוקד וקו לעובד לרשויות המדינה בדרכים שונות על מנת לפעול להכרה בזכויותיהם של עובדי החברה אך עד כה לא צלחו מאמצים אלו ועובדים המבקשים לעזוב את החברה עקב תנאי ההעסקה, מגורשים מהארץ בטרם מיצו זכויותיהם.

⁴ בג"ץ 4542/02 עמותת קו לעובד נ' ממשלת ישראל:

https://supremedecisions.court.gov.il/Home/Download?path=HebrewVerdicts%5C05%5C370%5C114%5_Cr27&fileName=05114370_r27.txt&type=2

⁵ ראה הש"ל 1.

⁶ החלטות ממשלה מס' 4408 מיום 15.3.2013, מס' 4194 מיום 29.1.2012, מס' 3453 מיום 10.7.2011.

לחברות הביצוע הזרות כפי שכבולים עובדי חברת ילמזר, על מחדלי הרשויות בהגנה על אותם עובדים מזה שני עשורים וכן להציע פתרונות שיסייעו במניעת העוול המתמשך ובהגנה על זכויותיהם של אותם עובדים.⁹

עיקרי ההמלצות:

- על הרשויות לאמץ את החלטות הממשלה ולגייס מהגרי עבודה רק באמצעות הסכמים בילטרליים מפוקחים היטב בין מדינות ולא לאפשר עוד העסקה באמצעות חברות ביצוע זרות בישראל.¹⁰
- כל עוד מועסקים בישראל מהגרים תחת פיקוחן של חברות ביצוע זרות, יש להחיל פיקוח הדוק ואפקטיבי על תנאי העבודה והשכר של העובדים, תוך עריכת ביקורות פתע והקפדה על ניהול שיחות עם עובדים רבים ככל האפשר שלא תחת פיקוח המעסיקים.
- יש להפנות תקציבים יעודיים לפעולות אכיפת חוקי העבודה, אכיפה מנהלית ופלילית והכשרת פקחים.
- יש לאכוף את החוק כלפי מעסיקים וחברות שמפריים את זכויות עובדיהם; תוך שימוש באכיפה מנהלית ובהליכים פליליים במקרים שעומדים ברף פלילי.
- יש לקבוע נהלים לביורר פגיעה בזכויות עובדים ולמיצוי זכויות עבודה לעובדים שאיבדו את מעמדם החוקי, בטרם ייעצרו ויורחקו מישראל ויש להקפיד על יישום נהלים אלו.

7 שמונה קבוצות העובדים עזבו את החברה ופנו לעזרת המוקד וקו לעובד בשנים 1999, 2002, 2004, 2011, 2016, 2017, 2018 – 2019.

8 ההחלטות האחרונות שבהן: החלטת הממשלה 597 מיום 25.10.2015 והחלטת הממשלה 1321 (דר/60), "הבאת חברות בנייה זרות", מיום 24.3.2016.

9 ניתן לצפות בעדויותיהם של עובדי החברה בתוכניתו של תומר ממיה, "סיפורים מאן" בערוץ 11, "עובדים בשבי": למה מאיימים על חייהם של עובדי הבניין?" מיום 16.12.2018: <https://www.youtube.com/watch?v=oLF4PhA4KxU>

10 החלטות ממשלה מס' 4408 מיום 15.3.2013, מס' 4194 מיום 29.1.2012, מס' 3453 מיום 10.7.2011.

גיוס העובדים בתורכיה והליכי ההגעה לישראל

"בתורכיה הייתי עובד בניין במשך 37 שנים, מאז שהייתי בן 13. אני נשוי עם שלושה ילדים. החלטתי לנסוע לישראל לאחר שילדי ביקשו ללמוד באוניברסיטה ולא היה לי די כסף לשלם את שכר הלימוד שלהם."¹¹

"הגעתי לישראל לעבוד בבניין כי היו לי הרבה חובות בתורכיה, והייתי צריך לעבוד קשה כדי להחזירם. הורי גרושים וכל כלכלת הבית היתה על ראשי, אני מממן את הורי ואת שלושת אחי הצעירים."¹²

העובדים של חברת ילמזלר בישראל הגיעו מאזורים שונים בתורכיה למשרדי החברה, לעיתים לאחר ששמעו על המשכורת הגבוהה שניתן לקבל בעבודת הבניין בישראל. חלקם משום שקיוו לשכר את רמת חייה של משפחתם, ואחרים - לאחר שנקלעו לחובות או שלא הצליחו לפרנס את משפחתם במולדתם. מדיווחי העובדים עולה שבמשרדי החברה קיבלו פרטים שונים ולא עקביים על תנאי העבודה. גובה המשכורת הצפויה לא היה קבוע, לפעמים נמסר מידע אודות שכר חודשי ולפעמים אודות שכר שעתי; לעיתים נאמר כי תהיה תוספת שכר להוצאות אישיות ואפשרות להעלאה בפרקי זמן מסויימים. מספר שעות העבודה נע בין שמונה לעשר שעות ליום ודובר על כך שתניתן תוספת שכר עבור עבודה בשעות נוספות. באחדים מהמקרים התבקשו העובדים במעמד זה גם לחתום על חוזה ומסמכים נוספים שנלקחו לפני שהספיקו לקרוא בהם ואשר לא קיבלו מהם עותק.

לדברי העובדים, הם התבקשו לעיתים לשלם סכומי כסף לנציגי החברה למטרות לא ברורות וכן היו מחויבים להוצאות נוספות לצורך מגוון בדיקות רפואיות מקדימות, נסיעות והנפקת מסמכים.

"לא קיבלתי כל מידע בתורכית או בעברית על נוהל "מעבר עובד ממעסיק למעסיק" או על כל נושא אחר הנוגע לזכויותי כעובד וכאדם בישראל, וכן לא קיבלתי כל מידע שכזה במהלך עבודתי בחברה."¹³

11 מתוך תצהירו של ב.א. מיום 17.4.2019.

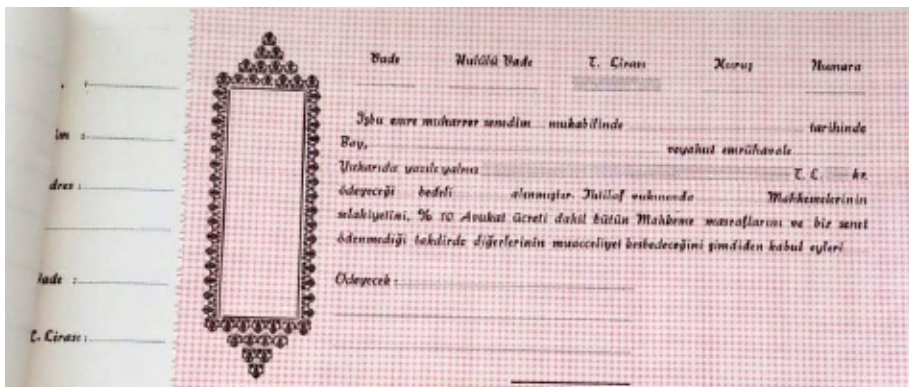
12 מתוך תצהירו של ט.ב. מיום 26.6.2018.

13 מתוך תצהירו של ז.ט. מיום 19.11.2004.

"בשדה התעופה באיסטנבול, כשעה לפני העלייה למטוס בישראל, הורו לנו, כ - 100 עובדים שטסו יחדיו לישראל, לחתום על שורה של מסמכים שחלקם היו רבי עמודים. לא ידוע לי על אלו מסמכים חתמתי על אף שהם היו בשפה התורכית משום שדחקו בנו למהר ולחתום מבלי שניתנה לנו אפשרות לקרוא את המסמכים עליהם חתמנו... ידוע לי שחתמתי על שטר חוב על סך של 90,000 לירות תורכיות לטובת ילמזר. שטר זה יאפשר לילמזר לקבל את הכסף בבית משפט במעמד צד אחד, כנגד כל "נזק" שתטען שגרמתי לה.¹⁴

"בשנת 2003 נודע לי שקיימת אפשרות לעבוד בישראל דרך חברה תורכית בשם ילמזר. בטרם הגעתי לישראל חתמתי על חוזה עבודה במשרדי חברת ילמזר באנקרה... באותו מעמד שילמתי לנג'דת \$150 עבור העבודה וכן חתמתי על שטר חוב פתוח לטובת ילמזר, שטר חוב עמו יכולה חברת ילמזר לתבוע את רכושי בתורכיה."¹⁵

רוב העובדים דיווחו על דרישה לחתום על מגוון מסמכים לפני ההגעה לישראל, כמה דקות לפני העלייה למטוס, תחת לחץ ובתנאים שלא איפשרו לקרוא את הכתוב. הם לא קיבלו עותקים של מסמכים אלה. רבים מהעובדים ידעו לדווח שחתמו, בין שאר המסמכים, גם על שטר חוב פתוח. שטר זה, המכונה בתורכית "סנאט", מעניק למחזיק בשטר החוב את הכוח לתבוע רכוש בעלות בלתי מוגבלת של העובד בתורכיה.¹⁶ אחדים מהעובדים לא ידעו לומר אם חתמו על שטר חוב כזה, משום שחתמו על מסמכים רבים ולא הספיקו לקרוא את תוכנם. אחדים מהעובדים דיווחו שבעת ההגעה לארץ נלקחו דרכוניהם על ידי נציגי החברה. חלקם טענו שקיבלו מידע חלקי ולא עקבי אודות זכויותיהם כעובדים בישראל, ולא ידעו שבאפשרותם לעבור למעסיק אחר בתנאים מסוימים.

בתמונה: צילום "סנאט" - שטר חוב ריק

סעיף ג לחוק עובדים זרים, תשנ"א-1991, קובע כי מעביד לא יעסיק עובד זר, אלא אם כן:
"א) המעסיק התקשר עם העובד הזר בחוזה עבודה בכתב, בשפה שהעובד הזר מבין, ומסר לעובד הזר העתק ממנו.

ב) בחוזה יפורטו תנאי העבודה כפי שהוסכמו בין הצדדים כפוף להוראות כל דין

(1) זהות המעסיק וזהות העובד הזר;

(2) תיאור התפקיד;

(3) שכרו של העובד הזר, רכיביו, אופן עדכון השכר לרבות רכיביו ומועדי התשלום;

(4) רשימת הניכויים משכר העבודה;

(5) תשלומים של המעסיק ושל העובד הזר בעבור תנאים סוציאליים של העובד;

(6) תאריך תחילת העבודה ותקופת העבודה;

(7) אורכו של יום העבודה הרגיל או שבוע העבודה הרגיל של העובד הזר לרבות יום המנוחה השבועי;

(8) תנאים לענין היעדרות בתשלום, לרבות חופשות, ימי חג וימי מחלה;

"[...]

על פי משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים "קיימים תנאים מיוחדים החלים לגבי העסקת עובדים זרים, כגון: החובה למסור להם הסכם עבודה הכתוב בשפתם, או החובה לספק להם ביטוח בריאות ומגורים הולמים".¹⁷

¹⁴ מתוך תצהירו של ת.ק. מיום 22.4.2018.

¹⁵ מתוך תצהירו של מ.ב. מיום 19.11.2004.

¹⁶ עותק דרישת תשלום בסך \$ 40,000 מיום 3.7.2018 מהעובד א.ב. ותרגומה לעברית מצורפים כנספח.

¹⁷ מתוך אתר משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים:

<https://www.gov.il/he/Departments/Guides/rights-of-foreign-workers>

תנאי מגורים

"באתר המגורים בירושלים שוכנתי בבית מגורים המתאים ל – 10 אנשים יחד עם כ – 25 עובדים נוספים, באופן שאילץ אותנו לישון במסדרונות וליד השירותים."¹⁸

"הדירות היו צפופות מאד. באחת הדירות שהייתה באשקלון נאלצתי לסדר פינה על הגג של הבניין, שם ישנתי בערך שלושה חודשים כי לא יכולתי לסבול את הצפיפות והתנאים שבחדרים."¹⁹

"למיטב ידיעתי יש בכפר קאסם כשישה מחנות לעובדים. במשך עבודתי בחברה העבירו אותי בין מחנות שונים, בכל מחנה היו בערך כ- 50 אנשים, בכל חדר ישנו כחמישה אנשים כאשר החדר היה מותאם רק לשניים. בחדרים אין מקלחות או חדרי שירותים, כל מי שהתגורר שם השתמש בחדרי שירותים ומקלחת משותפים – 3 חדרי שירותים וארבע מקלחות."²⁰

עובדי החברה הועסקו בפרייקטים שונים ברחבי הארץ. רובם יצאו מידי יום ושבו מידי לילה למתחם המגורים הסגור של החברה בכפר קאסם, אותו כינו "המחנה", לצד מאות עובדים נוספים. מדיווחי העובדים עולה שהמגורים היו צפופים, ובין חמישה לשמונה עובדים שוכנו יחדיו בחדרים או מכולות בגודל מטרים ספורים. תנאי התברואה היו ירודים והמגורים תוארו כמלוכלכים ושורצי מקקים. מספרם של חדרי השירותים והמקלחות במקום לא היו מספקים כך שמידי ערב עמדו עשרות עובדים בתור לכניסה למקלחות. לדברי העובדים, רק ראשוני הנכנסים למקלחות נהנו ממים חמים. תנאי המגורים של עובדי ילמזלר עלו גם במסגרת הליך הנוגע להשכרת מגורים לשימוש החברה, שם ביקר בית המשפט את "הצפיפות הבלתי אנושית"²¹ בה הוחזקו העובדים, "מאה בני אדם בבית אחד בצפיפות."²²

¹⁸ מתוך תצהירו של ב.א. מיום 17.4.19.

¹⁹ מתוך תצהירו של א.ש. מיום 17.12.2018.

²⁰ מתוך תצהירו של א.א. מיום 26.6.2018.

עובדים ששוכנו למשך תקופה במחנה בכפר קאסם אך גם באיזורי מגורים אחרים של החברה, דיווחו שתנאי המגורים באזורים אחרים בארץ היו טובים יותר. כך למשל תוארו המגורים בירוחם כפחות צפופים באופן משמעותי ועם מרחב מחייה ופעילות רב יותר.

החוק הישראלי מחייב העמדת מגורים הולמים עבור עובדים זרים,²³ אשר מוגדרים בין השאר ככאלה בהם "לא ישוכנו בחדר אחד יותר משישה אנשים" (סעיף 4(ב)); "לכל שמונה עובדים הגרים במבנה תוקצה לפחות מקלחת אחת ובה תהיה אספקת מים חמים וקרים" (סעיף 8(ב)); "מעביד ינקוט כל פעולה הדרושה למניעה סדירה של מפגעי תברואה במבנה ובסביבתו, לרבות מניעת מפגעי חרקים, מכרסמים ומזיקים אחרים" (סעיף 12(א)).

21 בר"ע (מחוזי ת"א) 2782/05 יילמזלר אינטרנשיונל נ' יגל ואח' (לא פורסם, 4.1.06) כב' השופטת שרה גדות.

22 מתוך תצהירו של א.א. מיום 26.6.2018.

23 תקנות עובדים זרים (איסור העסקה שלא כדין והבטחת תנאים הוגנים) (מגורים הולמים), תש"ס-2000.

תנאי עבודה

"נהגנו לצאת מהמחנה עם חבריי לעבודת הבניין בשעה 5:30 בבוקר, באוטובוס החברה. האוטובוס הגיע למקום העבודה בדרך כלל ב 6:30 בבוקר. על אף שיום העבודה אמור היה להימשך 12 שעות בלבד, לעיתים קרובות ארע שסיימנו לעבוד רק ב 21:00 בערב וזאת ללא הודעה מראש... לעיתים ארע שעבדנו 24 שעות ברצף – שתי משמרות בזו אחר זו. כשהתלוננו – אמרו לנו שמי שלא רוצה לעבוד כך יכול לשוב הביתה לתורכיה."²⁴

"שעות העבודה שלי בכל השנים היו 12 שעות עבודה רצופות בקיץ, ו-11 שעות רצופות בחורף. כל השעות האלה דוחקים בנו כל הזמן לעבוד יותר ויותר מהר. הם מציבים מעט אנשים לכל משימה, ונותנים להם עבודה של פי שניים מזה. ביום עבודה בבניין של 12 שעות, יש הפסקת צהריים שאורכה 40 דקות בדיוק. אם איחרנו 5 דקות חזרה מארוחת הצהריים, אז מעכבים לנו את סיום יום העבודה ב-20 דקות. איחור של 5 דקות עולה לנו ב-20. אם רוצים רגע לנוח רגע – זה נאסר עלינו. מים אנחנו חייבים לשתות בעמידה. אסור לנו לשבת במהלך יום העבודה. אמרו לנו במפורש שאסור לנו לשבת. אסור להביט בטלפון, אסור להשיב לשיחות."²⁵

"כל הזמן אומרים לנו העובדים לעבוד כמה שיותר מהר. מנהל העבודה אומר לנו שאנו חייבים למהר, לעבוד בלי הפסקה. שאסור לנו לעשות הפסקת סיגריה בישיבה, רק בעמידה, ורק שתי דקות. מי שלא עובד מספיק מהר, שולחים אותו חזרה לתורכיה. אסור לנו לדבר בטלפון בזמן העבודה. אסור לנו לאכול בזמן העבודה. רק בהפסקת צהריים יחידה."²⁶

24 מתוך תצהירו של ת.ק. מיום 22.4.2018.

25 מתוך תצהירו של ע.א. מיום 12.7.2018.

26 מתוך תצהירו של ס.ג. מיום 17.4.2018.

העבודה נמשכה לפחות 12 שעות אך לעיתים גם 24 שעות, במשך שישה ימי עבודה בשבוע. משמרות בוקר החלו ב-6:30 ומשמרות ערב החלו ב-18:30 כאשר מדי פעם וללא הודעה מוקדמת המשמרות התארכו. על פי סעיף 2(א) לחוק שעות עבודה ומנוחה, תשי"א-1951, "יום עבודה לא יעלה על שמונה שעות עבודה."²⁷

מי שהתלונן על שעות העבודה הארוכות ספג איומים בגירוש לתורכיה. במהלך העבודה ניתנה הפסקת צהריים של 45 דקות עבורה ניכו שעת שכר. לדברי העובדים, רב רובה של הפסקת הצהריים נדרשה להגעה למקום הגשת המזון ועמידה בתור לקבלו. עובדים דיווחו שנאסר עליהם לצאת מאתר הבנייה גם אם זה היה ממוקם במרכז הארץ ובסמוך למרכזי קניות. במהלך העבודה חל איסור על ישיבה, אכילה, עישון או שימוש בטלפון נייד.

תאונות עבודה

"חבר שעבד איתי נפל מבניין גבוה ונהרג. למיטב ידיעתי משפחתו היא זו ששילמה עבור החזרת גופתו לתורכיה, החברה לא השתתפה בעלויות. אסון זה השפיע עלי מאד. כל פעם שעבדתי בבניינים גבוהים הייתי נזכר בו ומה שקרה לו. ביקשתי ממנהל העבודה שלא ישבצו אותי לעבודות בבניינים גבוהים. המנהל צעק עלי 'למה באת לכאן אם אתה לא רוצה לעבוד חזור למגורים'. נאלצתי לעבוד תחת פחד גם בבניינים הגבוהים."²⁸

"ראיתי כמה תאונות עבודה בתקופת עבודתי בילמזלר. כשיש תאונת עבודה, לוקחים את העובד במכונית לרופא מסוים בכפר קאסם, לא מזמינים אמבולנס. לא קוראים לאמבולנס ומעדיפים לא לשלוח לבית חולים כי החברה חושבת שהמשטרה תבוא לשאול שאלות."²⁹

"עבדנו על הרצפה, וכמה קומות מעלינו היו עובדים שהפילו תוך כדי עבודה דברים למטה. אמרתי לאחראי שצריך לעשות משהו כי עשוי ליפול לנו משהו על הראש אם זה ימשיך ככה. דקה אחרי שאמרתי זזנו מהמקום ובדיוק איפה שעמדנו נפל לום מגובה גבוה. הייתי מרחק כמה שניות ממוות."³⁰

"שברתי את מפרק כף היד כשנפלתי מפיגום בגובה 2 מטר. לא הייתי עם רתמה. בילמזלר סירבו להזמין אמבולנס, וצרחו עלי על כך שנפלתי. חיכיתי עם מפרק שבור וכאבי תופת למונית שתסיע אותי לבית חולים הדסה בירושלים. הייתי כמה שעות בבית החולים, לא גילו כלום, וקיבלתי תרופה יקרה. הביטוח הרפואי לא כיסה את התרופה, והחברה סירבה לסייע לי לרכוש אותה. שלושה ימים היו לי כאבים עזים, ובסוף ביקשתי ללכת שוב לבית חולים. כשהלכתי שוב התברר שיש לי שבר במפרק היד. שלושה חודשים ישבתי עם גבס בכפר קאסם ולא יכולתי לעבוד. על השלושה חודשים האלה קיבלתי ביחד לא יותר מ-3000 ₪, שאותם קיבלתי במזומן מהחברה.

אם ביטוח לאומי העביר כסף על התאונה הזו, איני יודע. אלי הוא לא הגיע, למעט אותו סכום נמוך שקיבלתי במזומן. באותה תקופה החברה לא פתחה לי חשבון בנק, ואת כל השכר הייתי מקבל במזומן. עד היום יש לי כאבים, ואיני יכול לכופף את היד כמו שצריך."³¹

לטענת העובדים, לא היו אמצעי בטיחות מספקים ומתאימים באתרי העבודה. רבים מהם דיווחו שחוו או שמעו על תאונות עבודה והרוגים כתוצאה מכשלים בטיחותיים. העובדים

דיווחו שעברו הדרכות בטיחות אך לאחריהן, הממונים עליהם דרשו מהם לעבוד בזריזות ולהתעלם מהוראות הבטיחות. חלק מהעובדים דיווחו שלעיתים לא סיפקו להם ציוד בסיסי כמו כפפות, רתמות וקסדות, ולעיתים הציוד היה בלוי ולא תקין. עובדים דיווחו שנדרשו לעיתים לשלם מכיסם עבור ציוד חלופי או שמנהל העבודה נדרש לבחור מי מבין העובדים בקומות הגבוהות יוכל לעבוד עם רתמה ומי יאלץ להסתדר בלעדיה. במקרה של תאונת עבודה, העובד נדרש להמשיך לעבוד. אם מצבו לא אפשר זאת והוא נדרש להחלים, לא קיבל פיצוי על ימי העבודה שהפסיד עקב הפציעה. עובדים שנפצעו דיווחו שנאלצו לסבול כאב במשך זמן ממושך עד לקבלת טיפול רפואי.

פקודת הבטיחות בעבודה, תש"ל – 1970, קובעת כללים ברורים למניעת תאונות עבודה, כיצד יש לגדר מפגעים או מקומות עבודה גבוהים, באלו אמצעי בטיחות יש לעשות שימוש באלו מקרים ועוד. תיאור האירועים כפי שמפורטים בתצהירי עובדי החברה סותרים כללים אלו.³²

28 מתוך תצהירו של א.ש. מיום 17.12.2018.

29 מתוך תצהירו של ס.ג. מיום 17.4.2018.

30 מתוך תצהירו של א.ב. מיום 17.4.2019.

31 מתוך תצהירו של ע.א. מיום 12.7.2018.

32 חוק בטיחות בעבודה פרק ב' בריאות, למשל, סעיף 50 הגנה מפני נפילה, סעיף 87 עבודה במסילת עגורן

עילי: https://www.nevo.co.il/law_html/Law01/051_002.htm

תנאי שכר

בתקופה בה עבדתי יום השתכרתי כ-6000 ₪, ובתקופה בה עבדתי יותר שעות ובלילה, השתכרתי כ-8,500 ₪. מעולם לא קיבלתי פירוט ותלוש, ולכן איני יודע לפרט מה היה השכר השעתי ומה היו הניכויים או התוספות.³³

"עם תחילת עבודתי נוכה משכרי פיקדון על חשבון שתי המשכורות הראשונות. אני לא ידעתי את זה מראש. גיליתי את זה בישראל. הניכוי היה מתוך חלק של השכר ששולם במזומן כך שעל שני חודשי עבודה ראשונים קיבלתי רק 500 ש"ח בכל חודש כדמי כיס. האיש שחילק את המפרעה אמר לי שהניכוי נעשה על מנת שלא אברח מהעבודה".³⁴

"בכל תקופת עבודתי בחברת ילמזלר לא קיבלתי לידי תלוש משכורת לפיכך איני יכול לומר בדיוק מה היו התנאים שלי, לרבות גובה השכר לשעה. אבל, בחודש הראשון הורידו לי מהמשכורת בערך סכום של \$1,500, החברה טענה שסכום זה הינו לביטחון במידה ואעזוב את החברה ואחזור לתורכיה. בנוסף, מחישובים שעשיתי החברה לא שילמה לי עבור השעות הנוספות שעבדתי וגם כל חודש הורידו לי מהמשכורת בערך בין 20-30 שעות".³⁵

לדברי העובדים, רק לעיתים הם קיבלו תלושי שכר ולא באופן עקבי. התלושים לא היו מובנים להם, נכתבו בשפה ששילבה אנגלית ועברית, לא תאמו את שעות העבודה בפועל והכילו ניכויים לא ברורים שאינם תואמים את החוק. בנוסף, עד שנת 2017 שכרם של העובדים שולם להם לחשבונות בנק בתורכיה, ובישראל קיבלו דמי מחיה מינימאליים בלבד. שיטת תשלום זו הקשתה על העובדים לעקוב אחר השכר שקיבלו. לדברי העובדים, תלונות אודות גובה השכר נענו באיומים להפסקת העסקה וגירוש לתורכיה. במאי 2017 נדרשו העובדים לפתוח חשבונות בסניף בנק לאומי בכפר קאסם. העובדים טוענים שלא ניתנה להם אפשרות לבחור בנק או סניף.

מלבד חוסר ההתאמה בין שעות העבודה לשכר בפועל, החברה הלינה תדירות את שכר העובדים. לדברי העובדים, על מנת להבטיח שלא "יברחו" נהגה החברה לנכות סכומי כסף מהמשכורות אותם יכלו לקבל רק בתום תקופת ההעסקה, עם השיבה לתורכיה. עובדים

טוענים שכמעט ולא הורשו לנצל ימי חופש ולא קיבלו שכר עבור מעט ימי המחלה שהעזו לנצל. חלק מהעובדים הלינו על כך שלא קיבלו העלאה בשכרם, על אף שהעלאה כזו הובטחה לחלקם בתורכיה.

החוק קובע שעובדים זרים זכאים לתנאי העבודה הבסיסיים להם זכאים עובדים ישראלים, כולל תשלום של שכר מינימום (לכל הפחות), תשלום בגין שעות נוספות, תשלום דמי נסיעה ופיצויי פיטורים.³⁶

33 מתוך תצהירו של ע.י. מיום 16.4.2018.

34 מתוך תצהירו של ס.ג. מיום 17.4.2018.

35 מתוך תצהירו של א.א. מיום 26.6.2018.

36 עמוד משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים באתר השירותים והמידע הממשלתי <https://www.gov.il>

משטור ופיקוח אחר חייהם של העובדים בחברה

"במהלך עבודתי בילמזלר, שלטה בחברה אווירה של טרור ואימה. מנהל העבודה... היה אומר לנו: "אנו מכים אנשים. אנו נעשה מה שנרצה, אנו מחליטים את מי להחזיר לתורכיה ואת מי לא". נהגו לאיים עלינו ואני לא ידעתי מה לעשות. הרבה חברים אמרו לי שחברת ילמזלר היא למעשה כנופיית פשע, וכחדתי להתלונן."³⁷

"בניין המגורים היה ננעל בכל לילה סביב השעה 22:00 – 22:30. השומר היה נועל ונשאר איתנו בפנים, וזה היה מבחינתי ההבדל היחיד מבית כלא, שהשומר ישן איתנו (אבל בחדר משלו ולבד). כלומר, אם הייתי רוצה לצאת זה אומר להעיר אותו. אם הוא מחביא את המפתח ומאבד הכרה – אין לנו איך לצאת החוצה."³⁸

"בניין המגורים שלנו היה ננעל כל ערב בין 10 ל – 10 וחצי בלילה, ממוצאי שבת ועד שישי בבוקר. אפילו למכולת שנמצאת בבניין לא יכולתי ללכת לאחר הנעילה. האפשרות היחידה לצאת מהמתחם היא אם השומר יסכים לך, ושיקול הדעת המוחלט הוא שלו. הא גם מנהל מעקב ומדווח לממונים עליו."³⁹

עובדי החברה מעידים על כך שבמהלך תקופת עבודתם, לא רק זמן העבודה, אלא כל זמנם וכל היבטי חייהם פוקחו ומושטרו על ידי החברה. מתחם המגורים המרכזי של החברה בכפר קאסם נסגר החל מהשעה עשר בלילה, עובדה המונעת מעובדים לצאת ולשוב אחרי שעה זו. איחור בהגעה למגורים גרר עונש כספי. העובדים הורשו לעזוב את הכפר רק בסופי שבוע ולא יכלו להכניס למגוריהם אורחים. איסורים אלו לוו באיומים בגירוש לתורכיה או הורדה בשכר.

לחברה הייתה שליטה כמעט מוחלטת על חיי העובדים גם באיזורי המגורים האחרים. הם נשלחו לעבוד בפרוייקטים במקומות שונים בארץ ללא הודעה מוקדמת וללא הכנה. לרוב לא ידעו היכן או כמה זמן יעבדו במקום מסוים, או מה יהיו התנאים באותו מקום. לטענת העובדים, לא הייתה להם אפשרות לבחור או לסרב. אכיפת החוקים נעשתה באמצעות מפקחים ומנהלים אשר איימו על העובדים במכות, גירוש או מימוש שטר החוב עליו חתמו בתורכיה. על העובדים היה מעקב בכל עת, בעבודה וגם במגורים, ובעיקר בזמן ביקורות של רשויות מדינת ישראל על תנאי העבודה. לעיתים ערכו מנהלי החברה אסיפות בהם איימו על העובדים שלא "יברחו" מפני שנציגי החברה ימצאו ויגרשו אותם וממילא לא יוכלו לעבוד באף חברה אחרת.

עם זאת, לאחר הגשת עתירת ארגוני זכויות האדם, השתפרו מעט התנאים בחברה: בשנים הראשונות לפעילותה, דיווחו עובדים על כך שנאסר לחלוטין להחזיק בטלפון נייד והעונש על עבירה זו היה החרמת המכשיר או איומים בגירוש. בעשור האחרון מדווחים עובדים שרק שימוש בטלפון נייד במהלך שעות העבודה הוא אסור.

בשנים הראשונות לפעילותה, דיווחו עובדים שנאסר עליהם לצאת ממתחם המגורים גם ביום שבת, במהלכו לא עבדו, אך בעשור האחרון מדווחים עובדים שניתן לעזוב את מחנה המגורים ביום שישי לאחר העבודה ויש לשוב אליו רק במוצ"ש. במהלך היממה החופשית יכולים העובדים לנוע בחופשיות ברחבי הארץ. בעבר התלוננו עובדי החברה על עיכוב דרכניהם בידי החברה בעוד בשנים האחרונות, מסתמן שעובדים רבים מחזיקים בדרכניהם למעט בתקופות בהן נדרשת החברה לחדש אשרתם.

37 מתוך תצהירו של ע.א.ב. מיום 19.11.2004.

38 מתוך תצהירו של א.ב. מיום 17.4.2019.

39 מתוך תצהירו של ב.א. מיום 17.4.2019.

רדיפת העובדים לאחר עזיבת החברה

"חברת ילמזלר לא הרפתה ממני, והם מצאו אותי ביום [...] ארבעה מעובדי חברת ילמזלר [...] תקפו אותי ברחוב אלנבי, תוך שהם אומרים לי: 'רק אלוהים יציל אותך מדינו'⁴⁰

"ביום 26.10.03 הגיעו לאתר הבנייה בו עבדנו כ – 20 מאנשים חברת ילמזלר אותם אני מכיר מעבודתי בחברת ילמזלר. זיהיתי ביניהם את ניהת, סולימאן, אורהן, נאמיק, פייזולה ובחטיאר. את השאר זיהיתי אך איני זוכר את שמותיהם. עובדי ילמזלר הגיעו ב – 4 מוניות ומיניוואן, יצאו מהמוניות תפסו אותנו וזרקו אותנו למכוניות שלהם. הם אמרו לנו שהם מחזירים אותנו לחברת ילמזלר אבל לקחו אותנו לנתב"ג. הם היכו את החברים שלי באגרופים. כשהגענו לנתב"ג שאר החברים נסעו אבל אני סירבתי לנסוע לפני שישלמו לי את משכורת. היו צעקות ובלאגן ואז עובדי ילמזלר קראו לשוטרים בנתב"ג ואמרו להם שאני לא רוצה לנסוע לתורכיה. השוטרים לקחו אותי והעבירו אותי לרמלה."⁴¹

"מספר חודשים לאחר שנמלטתי מהנתבעת [ילמזלר], הותקפתי על ידי אדם בשם [...] שהכרתי מתקופת עבודתי בנתבעת. הוא עלה איתי למונית השירות. הוא איים עלי שלא אוכל להימלט מהנתבעת ולחיות בשקט בישראל. שאלתי אותו למה אתה מאיים עלי? אמרתי שאגיש נגדו תלונה במשטרה. הוא שאל אותי איפה אני גר. כדי שהוא לא ידע, ירדתי במקום רחוק מהבית. הוא ירד יחד איתי. המשיך להתווכח איתי והתחיל להרביץ לי. בשלב זה הוא התקשר ל[אחר] שיבוא גם. אני התקשרתי לסיגל רוזן מהמוקד וברגע שהוא שמע אותי מדבר איתה הוא התחיל להתרחק. בגלל המכות שחטפתי נזקקתי לטיפול רפואי. שלחתי לסיגל את המיקום שלי בווטסאפ, היא הגיעה למקום, לקחה אותי לבית שלי, הרגיעה אותי ואז לקחה אותי לבית החולים לטיפול רפואי. מאז אני לא רואה טוב ויש לי בעיות בעיניים. למיטב ידיעתי האדם הזה הוא חלק מהקבוצה של לוכדי עריקים שמקבלים כסף על כל עובד שהם תופסים."⁴²

40 מתוך תצהירו של מ.מ. מיום 19.11.2004.

41 מתוך תצהירו של מ.ב. מיום 19.11.2004.

42 מתוך תצהירו של א.ב. מיום 17.4.2019.

תנאי העבודה והמחיה הקשים גרמו לחלק מהעובדים לבקש לעזוב את החברה. חלקם חששו ששטר החוב אשר עליו חתמו ימומש והם יפסידו את רכושם ויפגעו במשפחותיהם. אחרים פחדו מ"לוכדי העריקים" של החברה לאחר ששמעו עדויות של אלו שנעצרו ונענשו. כל העובדים אותם שאלנו על כך, לא ידעו שקיימת אפשרות לבקש להישאר ולעבוד בישראל באופן חוקי. אך גם לו היו יודעים, הניסיון מעלה שהאפשרות להסדיר אשרת עבודה חליפית לעובדי חברות ביצוע בישראל כמעט שאינה קיימת, גם עם ליווי משפטי צמוד. בתשובה לשאלת חופש מידע אישר מנהל שרות למעסיקים ולעובדים זרים ברשות האוכלוסין וההגירה, שמשנת 2015 ועד לפברואר 2018 עברו חמישה עובדים בלבד מחברת ילמזלר לחברות בנייה אחרות.⁴³ בנוסף, בהתאם לנוהל הניסיוני להעסקת עובדים זרים בענף הבניין על ידי חברות זרות, מאז נובמבר 2018 הוגשו רק שמונה בקשות של עובדי ילמזלר לעבור למעסיק אחר ומתוכן, אושרו שש בלבד. כל השמונה הם עובדים המיוצגים על ידי ארגוני זכויות האדם, כותבי דו"ח זה.⁴⁴ מסיבות אלו, רק עובדים מועטים העזו לעזוב את החברה במהלך השנים ולנסות להישאר בישראל על מנת למצות את זכויותיהם. עובדים שנשארו בחברה דיווחו שתושאלו לעיתים באיומים לגבי מקום הימצאם של חבריהם שהעזו לברוח. במהלך השנים העידו מספר עובדים שהם או חבריהם נלקחו בכוח לשדה התעופה לאחר שהתלוננו על התנאים או נפצעו. אחרים, שהצליחו לברוח מנציגי החברה, נעצרו ע"י פקחי רשות ההגירה, נלקחו לבית הסוהר וגורשו מהארץ, מבלי שמיצו את זכויותיהם ומבלי שקיבלו הסבר אודות מצבם, זכויותיהם ואפשרויותיהם.

חוק העונשין הישראלי מגדיר רבות מהתנהלויות נציגי החברה כפי שתוארו על ידי העובדים כעברות. כך לדוגמא אוסר החוק הישראלי על הפעלת אלימות, איומים, כליאת שווא ואף עיכוב דרכון. הנוהל הניסיוני להסדרת חוקי העסקה בחברות ביצוע קובע: "על חברות הביצוע לפעול בהתאם לדיני העבודה ולפי דיני מדינת ישראל כלפי העובדים הזרים המועסקים על ידה, ובין היתר חל איסור מוחלט לנקוט באמצעים לא חוקיים כלפי עובדים זרים, כגון: איומים, אלימות, כליאת שווא, עיכוב דרכון, הטסה בכפיה או במרמה, דיווח בלתי אמין על נטישה, או כל עבירה אחרת על חוק העונשין, התשל"ז-1977".⁴⁵

⁴³ "בקשה לפי חוק חופש המידע בנושא ילמזלר", 4.2.18, מאת ענת טויטו מנהלת אגף מדורי התשלומים ברשות האוכלוסין וההגירה לקו לעובד.

⁴⁴ "בקשה לפי חוק חופש מידע – מעבר עובדים מחברת ביצוע וחברת ילמזלר ואליהן" 10.6.2019, מאת מלי דוידיאן, ממנה חוק חופש מידע ברשות האוכלוסין וההגירה למוקד לפליטים ולמהגרים.

⁴⁵ "נוהל ניסיוני להעסקת עובדים זרים בענף הבניין על ידי חברות ביצוע זרות" מספר 9.4.0002 מ-15.10.17 https://www.gov.il/BlobFolder/policy/foreign_construction_companies_procedure/he/9.4.0002_0.pdf

מניעת פיקוח וביקורת על פעילות החברה

"כשאמרו לנו שיש ביקורת במגורים ביקשו מאיתנו לסדר את החדר מחדש ולהוציא ממנו מיטות – התבקשנו להשאיר 5 מיטות בחדר. את המיטות שהוצאנו התבקשנו לשים בחדר המדרגות. סה"כ נאמר לנו שצפויה ביקורת פעמיים או שלוש במשך כל תקופת עבודתי."⁴⁶

בהחלטת ממשלה מס' 3195 המאשרת להתיר העסקת העובדים נכתב כי הממשלה מחוייבת "להנחות את הממונה לבצע פיקוח תקופתי מיוחד לגבי תנאי העסקתם של עובדי יילמזלר לצורך הבטחת שלום שכר ותנאים נלווים לעובדי יילמזלר בהתאם לחוק. בכלל זה להנחות את הממונה לבצע ביקורת מדגמיות מידי חודש בחודשו באתרים השונים של החברה, ולפחות פעמיים בשנה בכל אחד ואחד מאתרים אלה, לבדיקת התשלומים לעובדי החברה, תנאי מגוריהם וכו'. הממונה יגיש לשר התעשייה, המסחר והתעסוקה וליועץ המשפטי של משרדו - דיווח לגבי תנאי ההעסקה של עובדי יילמזלר מידי שלושה חודשים ובו פירוט הביקורת שבוצעו, האתרים שנבדקו וממצאי בדיקותיו, ויעביר העתק מדיווחים אלה למשרדי הביטחון, הפנים והמשפטי."⁴⁷

העובדים מתארים בתצהיריהם כיצד נדרשו לשקר בביקורות אלו לגבי שעות העבודה ותנאי המגורים ולהציג מסמכים מזוייפים. הם היו מנועים מדבר עם אנשי הרשויות אלא בליווי נציג מהחברה.

בתשובה לבקשת חופש מידע, מסר שר העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים שבמהלך השנים נוהלו כנגד יילמזלר שלושה תיקי אכיפה בהליכים פליליים (טרם כניסת החוק להגברת האכיפה לתוקף) וארבעה תיקי אכיפה מנהליים, האחרון שבהם בשנת 2018, וכמו כן בין השנים 2016-2017 נוהלו שלוש בדיקות שכר לחברה, בהן לא נמצאו ממצאים.⁴⁸

⁴⁶ מתוך תצהירו של ב.א. מיום מיום 17.4.2019.

⁴⁷ החלטת ממשלה מס' 3195 "היתר להעסקת עובדי בנין זרים מתורכיה בענף הבניה" מיום 24.02.2008.

⁴⁸ תשובתה של הגב' רונית ספיר, מנהלת תחום העמדת מידע לציבור במשרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים מיום 30.10.2019 לשאלת חופש מידע מיום 26.6.2019 של עו"ד מיכל תנ"ר, מקו לעובד.

⁴⁹ "חברת כ"א יילמזלר", מכתב מאת סיגל רוזן ממוקד סיוע לעובדי חוץ במעצר (כיום: המוקד לפליטים ולמהגרים) לאפרים כהן, הממונה על אכיפת חוקי עבודה במשרד העבודה, 28.9.1999.

הליכים משפטיים מרכזיים באשר להפרת זכויות העובדים בחברה

בשנת 1999 הגיש המוקד תלונה ראשונה נגד חברת ילמזלר לראש יחידת עובדים זרים דאז במשרד התמ"ת, מר אפרים כהן.⁴⁹ באותה העת הועסקו על ידי החברה כ-200 עובדים תורכים. עדויות עובדים שעזבו את החברה העלו חשד להפרות זכויותיהם: הלנת שכר, הגבלת חופש התנועה, העסקה במשך שעות ארוכות בניגוד לחוק שעות עבודה ומנוחה. בשנת 2002 פנה לארגוני זכויות האדם עו"ד צבי בן אליעזר בעקבות ניסיון הרחקה בלתי חוקי של לקוחותיו, עובדי ילמזלר ומעצרו לקראת גירוש מהארץ. בפנייתו לבית הדין לביקורת משמורת ציין עו"ד בן אליעזר: "ביום 12.3.02, בעקבות עזיבת החברה על ידי בן משפחתם, נלקחו מרשיי (וכן עובדים נוספים שהיו קשורים לאותו עובד שהעז לעזוב את החברה) על ידי ביריונים לנתב"ג ונעשה ניסיון להוציאם מהארץ בכוח ובניגוד לרצונם. תלונה על כך הוגשה בסיועי למשטרת נתב"ג באותו יום ועדויות מפורטות נגבו ממרשיי... טרם התקבלה התייחסות מן המשטרה לתלונה ועתה נעצרו מרשיי לקראת גירוש מהארץ."⁵⁰

הסכם ה"אופסט" ובג"ץ 10843/04 מוקד סיוע לעובדים זרים ואח' נ. ממשלת ישראל

בשנת 2004 חברת ילמזלר קיבלה תפקיד משמעותי בהסכם להשבחת טנקים שנחתם בין תורכיה לישראל. במסגרת הסכם ה"אופסט", שחודש פעם אחר פעם, ישראל התחייבה להעניק רשיונות עבודה זמניים למאות עובדי בניין תורכים, ששכרם ישולם במדינת המוצא.⁵¹ על מנת למלא אחר ההתחייבות קיבלה ילמזלר היתר בלעדי להבאת עובדים מתורכיה והעסקתם באתרי בניה בישראל. החלטת הממשלה מאפשרת תיאורטית לעובדי החברה לעבור למעסיק אחר בענף הבניין במקרים של פגיעה משמעותית בתנאי עבודתם,⁵² אך הרשויות נמנעות מלחקור ולקבוע שזכויותיהם נפגעו.

⁵⁰ פנייתו של עו"ד צבי בן אליעזר לבית הדין לביקורת משמורת של שוהים שלא כדין מיום 31.12.2002.

⁵¹ ר' החלטת ממשלה 2222 מיום 11 ביולי 20.04 - 4024 מיום 31 ביולי 2005.

⁵² ר' החלטת הממשלה 597 מיום 25.10.2015 והחלטת הממשלה 1321 (דר/60), "הבאת חברות בנייה זרות", מיום 24.3.2016.

עם חתימת ההסכם, הגישו המוקד וקו לעובד עתירה לבג"ץ בדרישה להפסיק לאפשר לחברת ילמזלר להעסיק עובדים בתנאי כבילה בישראל, ולאפשר לעובדיה לעזוב את החברה ולעבור למעסיק אחר.

העותרות טענו בין היתר, על בסיס תצהירים שהציגו, כי עובדי חברת ילמזלר סובלים מתנאי עבודה ושכר קשים ובלתי חוקיים, כי העובדים נדרשים לחתום על שטר חוב פתוח, שנותר בידי חברת ילמזלר, והמאפשר לה לעקל כספים ורכוש של העובד ללא כל תנאי ובסכום שתמצא לנכון למלא בשטר החוב, וכי עם הגיעם של העובדים לישראל נלקחים מהם דרכוניהם.⁵³ בשל כך, טענו העותרות כי המדיניות שאינה מאפשרת לעובדי ילמזלר לעבור למעסיק אחר, נותנת בידי ילמזלר כוח מוחלט כלפי העובדים. אל מול תצהירי עובדי החברה שהוצגו, הציגה ילמזלר תצהירים סותרים, אך כב' השופט אדמונד לוי ז"ל ציין שתצהירי החברה "אינם מתייחסים כלל לשיעור השכר המשולם לעובדים, לתוכנו של חוזה העבודה, לטענה בדבר החתמה על שטר חוב ריק, לשאלת תלותם של העובדים בחברה לרבות לטענה בדבר הפקעת דרכונים, לנאותות המגורים המסופקים ולסוגיית החופשות ימי המנוחה... תצהירים אלה נוסחו כולם בלשון זהה, משל היו העתק מדויק האחד של רעהו..."⁵⁴

אף על פי כן, בספטמבר 2007 דחו שופטי בג"ץ את העתירה (בדעת הרוב של השופטים ריבלין וחיות אל מול דעת המיעוט של השופט לוי ז"ל) וקבעו שאין מקום לפסילת ההסדר. השופט ריבלין קבע כי ההסדר הנוגע לעובדי ילמזלר אינו עולה כדי כבילה אסורה, וזאת משום שעובדי ילמזלר אינם מחוייבים בתשלום דמי תיווך לצורך הגעתם לישראל וכן לאור הפיקוח והביקורת הקפדניים הקיימים לטעמם על פעילותה של ילמזלר. השופט לוי, בדעת מיעוט, סבר כי יש לקבל את העתירה וכי ההסדר הנוגע לעובדי ילמזלר מהווה כבילה אסורה.⁵⁵ כן פירט השופט לוי את ניגוד העניינים המובנה המצוי בבסיס הפיקוח על עבודתה של ילמזלר, החותר תחת קיומו של פיקוח אפקטיבי.⁵⁶

⁵³ בג"ץ 10843/04 מוקד סיוע לעובדים זרים ואח' נ' ממשלת ישראל ואח', פס"ד מיום 19 בספטמבר 2007.

⁵⁴ שם, פסקה 19.

⁵⁵ שם, בפסקאות 15-3 לפסק דינו של השופט אדמונד לוי ז"ל.

⁵⁶ שם, בפסקאות 18-16 לפסק דינו של השופט אדמונד לוי ז"ל.

"לא אחת קיים ניגוד ענינים מובנה, גם אם לא מדובר, בין מערכת הדינים עליהם נשענת מדיניות שתכליתה העיקרית היא אספקת כוח עבודה זול ויעיל לענפים שונים במשק, לבין אותו חלק של שיטת המשפט הנדרש לזכויות עובדים... שנית, ההגנה על זכויותיהם של זרים, המצויים בשולי החברה, מדורגת לרוב נמוך בסדר העדיפויות של ממשלות, ומשקעים בה משאבים מצומצמים בלבד. כפועל ישיר, במדינות רבות המארחות עובדים זרים מתקשה מערכת האכיפה למנוע פגיעה בזכויותיהם... אפילו אותם עקרונות, המעוגנים מפורשות בדיני המדינה ואין המפקפק ביסודותיהם המוצקים, כמו גם בתחולתם לא רק על המועסקים המקומיים כי אם גם על אורחים-לשעה בשוק העבודה, אינם נאכפים די הצורך. פעמים רבות, אף אם על הנייר כללים אלה מפותחים למדי, הרי בשעת מבחן נותרים הם ככלי ריק ונטול השפעה של ממש."⁵⁷

השופטת חיות, על אף שהצטרפה לשופט ריבלין בהחלטה לדחות את העתירה, סייגה דבריה וקבעה כי "ניתן להשלים עם הסדר זה כחריג בין היתר בשל היותו קצוב בזמן. אך אם יתממש החשש [לפיו] דחיית העתירה דנן 'תוליד החלטות דומות בעתיד', כי אז יהיה צורך לשוב ולבחון את חוקיותן של החלטות אלה."⁵⁸

וכן, אף שבג"ץ קבע שהסדר הכבילה מהווה "מעין עבדות בגרסה מודרנית" ופסל אותו,⁵⁹ הוא נמנע מפסילת הסדר כבילתם של עובדי ילמזלר.

פנייה להכרה בעובדי ילמזלר כקורבנות סחר ועבדות ולאישור העברתם למעסיקים אחרים

בפברואר 2016 איתרו נציגי המוקד בכלא גבעון פרוטוקולים של דיונים של 15 עובדי בניין שדיווחו לבית הדין שנמלטו מחברת ילמזלר. 13 עובדים מיהרו לשוב למולדתם. רק שניים ביקשו להתלונן נגד החברה. אחד מהם, א.ט., שהגיע לישראל ביולי 2015, סיפר לממונה ביקורת הגבולות על תנאי ההעסקה הקשים אך הממונה התעלם מהמידע והוציא נגדו צו הרחקה. כאשר הובא בפני בית הדין לביקורת משמורת של שוהים שלא כדון, יומיים לאחר מכן, אמר א.ט. לבית הדין:

⁵⁷ שם, פסקה 16 לפסק דינו של השופט אדמונד לוי ז"ל.

⁵⁸ שם, בפסק דינה של השופטת חיות.

⁵⁹ בג"ץ 4542/02 עמותת קו לעובד נ' ממשלת ישראל:

[https://supremedecisions.court.gov.il/Home/Download?path=HebrewVerdicts_20%2=txt&type.r27_05114370=fileName&7](https://supremedecisions.court.gov.il/Home/Download?path=HebrewVerdicts_5Cr2%5C114%5C370%5C05%https://supremedecisions.court.gov.il/Home/Download?path=HebrewVerdicts_20%2=txt&type.r27_05114370=fileName&7)

"אני ברחתי כי תנאים היו מאד קשים. אני עבדתי בלילות. העבודה התחילה משש וחצי בערב ועד שש וחצי בבוקר. החזירו אותנו באוטובוס לדירה בכפר קאסם. בתוך חדר אחד היו שמונה אנשים. היו ג'וקים בחדר. איימו עלינו. אמרו לנו שאם אנחנו מתכוונים לברוח אז שנדע שיש אנשים שיכולים להרביץ לנו. אנחנו פחדנו. אני הרגשתי את עצמי כמו בבית סוהר."⁶⁰

לאחר שמיעת עדויותיהם של העובדים, בית הדין מצא לנכון להעביר את הפרוטוקולים בעניינם לאגף לסיוע המשפטי במשרד המשפטים על מנת לבחון את האפשרות שנפלו קורבן להחזקה בתנאי עבדות. עו"ד מיכל פומרנץ, שנשלחה לראיין את העובדים, מצאה את עדויותיהם אמינות, והמליצה לקצין חוקרים ארצי להכיר בהם כקורבנות החזקה בתנאי עבדות: "מתיאורו עולה שהוא הוחזק בחברת יילמזלאר במצב בו שלטו באופן ממשי בחירותו – הוא היה תחת מעקב ופיקוח, איימו עליו באלימות אם יברח, הוא נאלץ לעבוד שעות ארוכות בעבודות מסוכנות מאוד, ללא אוכל ראוי, במשכורת שלא מכסה את השעות שעבד, הוא נאלץ לחתום על שטר שלא הבין כראוי את תוכנו לפיו יכלו לדרוש ממנו תשלום כסף רב אם יעזוב את העבודה."⁶¹ המשטרה סירבה להכיר בשניים כקורבנות בטענה שעדויותיהם היו כלליות מידי.⁶²

א.ט. שוחרר בערבות לאחר חודשיים, ופנה באמצעות המוקד לפליטים למהגרים לרשות ההגירה, בבקשה שיוכל להישאר בישראל כעובד בניין בחברה אחרת. במרץ 2016 דחתה רשות ההגירה את בקשתו, בטענה שהתלונן רק לאחר שנעצר ושהמשטרה לא מצאה ראיות המצביעות על כך שא.ט. הוחזק בתנאי עבדות. המוקד הגיש ערר בשמו של א.ט. בדרישה לאפשר לו לעבוד אצל מעסיק אחר, אך במהלך ההליך נאלץ א.ט. לחזור לתורכיה בעקבות עניין אישי דחוף. המוקד הגיש בקשה להנפיק לו אשרה שתאפשר לו לחזור לישראל, ולמרות שבית הדין לעררים קיבל את עמדת המוקד וקבע שיוכל לשוב לישראל תוך שלושה חודשים, א.ט. התעכב יתר על המידה ולפיכך לא הצליח לשוב לארץ ולמצות את זכויותיו.⁶³

⁶⁰ פרוטוקול בית הדין לביקורת משמורת מיום 3.2.2016.

⁶¹ מתוך פנייתיה של עו"ד מיכל פומרנץ לקצין חוקרים ארצי במשטרת ישראל מיום 8 בפברואר 2016 בעניינם של א.ט. ושל ס.ק.

⁶² תשובת המשטרה לבקשת הכרה בתנאי עבדות מיום 7.3.2016.

⁶³ בית הדין לעררים (י-ם) 1795-16 – 2042-16, פס"ד מיום 17.9.2017.

⁶⁴ שם, פסקה 44-40.

בפסק הדין התייחס כב' הדיין אלעד אזר לעדויות שהובאו בפניו ביחס לתנאי העבודה אצל החברה: "העורר ושני עובדים נוספים של המעסיקה, אשר נעצרו עמו, מסרו כולם גרסה אחידה בעדותם במשטרת ישראל לפיהם הועסקו במשך 12 שעות עבודה (נטו) באתרי בנין, חלק מהם במשמרות לילה; כי בעת שלנו באתר המגורים נעלו אותם בחדרים; ועל כך שנציגי המעסיקה הבהירו להם כי יבולע להם אם יעזבו את עבודתם. הוגש תצהיר מאת מר אולוזאי – עובד לשעבר של יילמזלר, אשר בתצהירו עדות מפורטת על קיומו של צוות "לוכדי עריקים" הפועל בשם יילמזלר לאיתור ולהענשה של עובדיה, אשר עזבו עבודתם אצלה ונשארו בישראל, לרבות מסירת פרטים מזהים של "ראש" הצוות ותיאור של תקרית שראה במו עיניו כיצד צוות כזה איתר עובד לשעבר והכה אותו נמרצות... "עיקרי טענותיו של העורר מהימנים בעיני ואף המשיב לא תקף אותן ישירות."⁶⁴

במהלך שנת 2017 פנו חמישה עובדים לשעבר של חברת יילמזלר, באמצעות עו"ד יוסי כרמלי, לבית הדין לעררים לאחר שלא הצליחו להגיש בקשות למקלט מדיני למשרד הפנים.⁶⁵ החברה ביקשה להצטרף כצד להליכים המשפטיים, במה שנחזה להיות מאמץ לפגיעה בטענותיהם של עובדיה. כפי שארע גם במקרים אחרים, חמשת העובדים ניתקו קשר עם עורך דינם לפני תום ההליכים וזה ביקש למחוק את ההליך בעניינם. עם זאת בית המשפט קבע כי: "בנסיבות העניין, ומשעלו במסגרת ההליך ממצאים מדאיגים כמפורט לעיל, הרי שעל אף מחיקת העררים מצאתי כי יש מקום לשקול את המשך הטיפול בעניינם של העוררים ע"י הגורמים המוסמכים, בכדי שיבחנו האם יש מקום להעמיק חקר ולהסיק מסקנות, ובפרט בכל הנוגע למה שנחזה כנסיון של חברת יילמזלר למנוע מעובדיה הגשת בקשות מקלט, ולהצר את צעדי העובדים מפנייה אל עורכי דין ואל ערכאות." כן הצהיר בית המשפט: "נגישות אל מערכת המקלט לצורך הגשת בקשת מקלט הינה זכות בסיסית של כל אזרח זר המצוי בישראל."⁶⁶ על אף הדברים הללו, לא ידוע על הליכים שננקטו נגד החברה.

הליכים תלויים ועומדים לאישור מעבר עובדי יילמזלר לחברות אחרות

"עובדי יילמזלר", קודם שמשמשים הם זוג ידיים, בני אדם הינם. בכך ראוי כי נכיר. על הדבר להשתקף בהסדרינו המשפטיים."⁶⁷

⁶⁵ יאסר אקחוי ואח' נ משרד הפנים 14.12.17.

⁶⁶ שם.

⁶⁷ 10843/04 פס"ד מיום 19 בספטמבר 2007 מוקד סיוע לעובדים זרים ואח' נ' ממשלת ישראל ואח'.
<https://supreme.court.gov.il/Pages/SearchJudgments.aspx?OpenYearDate=2004&CaseNumber=10843&DateType=1&SearchPeriod=8&COpenDate=null&CEndDate=null&freeText=null&Importance=null>

בג"ץ פסקה 32 לפס"ד של אדמונד לוי ז"ל.

בסוף שנת 2017 פנו למוקד ולקו לעובד שניים מעובדי החברה, לאחר עזיבתם אותה, במטרה להשיג את שכרם מהחברה וכן להסדיר אשרת עבודתם בישראל. בחודשים הראשונים של שנת 2018, הצטרפו אליהם ארבעה עובדים נוספים. הארגונים פנו לרשות האוכלוסין וההגירה בבקשה כי תאפשר לעובדים לעבוד בחברת בניין אחרת, בעלת היתר להעסקת מהגרי עבודה, כמתחייב מנהליה. הרשות סירבה, וארגוני זכויות האדם הגישו ערר לבית הדין לעררים.⁶⁸ ב – 10 במאי 2018 הוציא בית הדין לעררים צו המונע את מעצרו וגירושם של העובדים המתלוננים. בתחילה, טענה המדינה שהעובדים יכולים לעבוד עבור אחת מששת חברות הביצוע הזרות האחרות הפועלות בישראל (אשר כולן מוצאן מסיני), אך לא בכל חברה אחרת.⁶⁹ הארגונים טענו שחברות הביצוע הסיניות אינן מעוניינות בעובדי הבניין התורכים וכן הציגו מסמכים המעידים על כך שגם שאר החברות מקיימות הסדרי העסקה כובלים עם עובדיהן, ארבע מהחברות עדיין לא התחילו לפעול, והשתיים הפעילות חלקית, הן חברות סיניות, בהן כל העובדים והמנהלים דוברים סינית בלבד, באופן שיקשה על עובד תורכי בודד להשתלב.⁷⁰

ביולי 2018 נדחה הערר בהתאם להחלטת רשות האוכלוסין וההגירה כי העובדים יכולים לעבוד עבור אחת מששת חברות הבנייה הזרות, על אף שכל מאמצי העובדים ונציגי ארגוני זכויות האדם להסדיר עבודתם בחברות הבנייה הסיניות עלו בתוהו. לאחר מספר הליכי ביניים בערכאות השונות, ב-11 ביוני 2019 קיבל בית הדין לעררים את עמדת העובדים והורה למדינה להנפיק להם אשרות עבודה עד שתסתיים חקירת המשטרה בעניינם.⁷¹ בעקבות ערעור המדינה, החלה המשטרה לזמן את העובדים למתן עדות והחקירה עדיין בעיצומה.

יצוין עוד כי ביום 16.5.19 הודיעה המשטרה כי לאחר בחינת חומרי החקירה, לא נמצאו ראיות להיותם של העוררים קורבנות סחר בבני אדם או קורבנות לעבירות עבדות או כפייה. עם זאת עלה החשד לביצוע עבירות שונות מצד החברה נגד העובדים שדורשות חקירה נוספת. בתחילת יוני 2019 נערך דיון בו עלה חשד לעבירות של סחיטה ואיומים כלפי העובדים ע"י החברה.⁷²

⁶⁸ ערר (י-ם) 3251-18 מיום 8.5.2018.

⁶⁹ תשובת המדינה בערר (י-ם) 3251-18 מיום 23.7.2018.

⁷⁰ ראה השי"ל 67.

⁷¹ ערר (י-ם) 5722-18, פס"ד מיום 11.6.2019.

⁷² שם, סעיפים 5 – 7.

במחצית השנייה של שנת 2019 זימנה משטרת ישראל לחקירה את העובדים וזאת במטרה להכריע אם נעברו נגדם עברות במסגרת תקופת העסקתם החוקית בישראל.⁷³ למיטב ידיעתנו, חקירת המשטרה עודנה מתנהלת.

תביעת העובדים בבית הדין לעבודה⁷⁴

ביום 7.8.2018 הגישו חמישה מעובדי החברה תביעה לבית הדין האזורי לעבודה, בייצוגה של הקליניקה לזכויות עובדים בפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל אביב. כתב התביעה, העומד על כ-50 עמודים, מגולל שורה ארוכה של הפרות נטענות של זכויות העובדים, וביניהן שלילת חירות, תנאי העסקה ומחיייה קשים, העסקה תחת שטר חוב מאיים, איומים בסביבת העבודה, זלזול בבטיחות העובדים, ופגיעה חמורה בזכויותיהם כעובדים ובכבודם כבני אדם. כך, למשל, מתאר כתב התביעה כיצד התובעים נדרשו לחתום על מסמכים רבים דקות ספורות לפני עלייתם למטוס, ללא הזדמנות נאותה לקרוא אותם ומבלי שקיבלו העתק מהם; כיצד התגוררו בצפיפות רבה במתחם מגורים סגור וממושטר, שאף ננעל בשעות הלילה; כיצד עבדו פעמים רבות במשמרות של 15 ואף 20 שעות, ובמקרים נדירים משמרות כפולות של 24 שעות. עוד מתאר כתב התביעה כיצד נאלצו עובדים שנפגעו בתאונות עבודה לשקר על נסיבות קרות התאונה וכיצד נמנע מהם טיפול רפואי או ניתן להם טיפול רפואי בלתי הולם. כתב התביעה מתאר שיטת עבודה המבוססת על היררכיה מעין-צבאית בין בעלי תפקידים ומשתפי פעולה, ושימוש באיומים, השפלות וצעקות כדבר שבשגרה.

לפי כתב התביעה, העובדים הונחו לשקר לגורמי ביקורת ואף להוציא חלק מהמיטות מהחדרים על מנת לייצר מצג שווא לפיו הצפיפות בחדרי המגורים נמוכה מזו שבפועל. עוד מגולל כתב התביעה כיצד העסקת העובדים אופיינה ב"גניבת שכר" (wage theft) אשר התבטאה באי קבלת תשלום על מלוא שעות העבודה שביצעו ואף לא תשלום על הזכויות הסוציאליות שהם זכאים להן. סכום התביעה הכולל, לכל התובעים, עומד על קרוב ל-2 מיליון שקלים. ייחודה של התביעה הוא בכך שלאור הפגיעה המצטברת העולה מדפוס ההעסקה הפוגעני של ילמזר, כוללת התביעה גם דרישה תקדימית לפיצוי עצמאי בעילת תביעה אזרחית חדשה של העסקה פוגענית העולה כדי החזקה בתנאי עבודת או עבודת כפייה, וזאת מעבר לסעדים הרגילים של משפט העבודה. אם תביעה זו תתקבל, היא תוסיף כלי משפטי חדש להתמודדות עם תופעת הסחר בבני אדם בישראל, אשר יצטרף לכלים המינהליים והפליליים הקיימים היום בדין. נכון לכתיבת הדברים, התיק עודנו תלוי ועומד.

73 ש.ם.

74 כתב תביעה 14051-08-18 בבית הדין האיזורי לעבודה בתל אביב-יפו, מיום 7.8.2018.

סיכום והמלצות

"מוקד הדברים הוא, על כן, במצב הנורמטיבי שיצרה החלטת הממשלה. זה האחרון פותח פתח – ורחב הוא עד מאד – לפגיעה בעובדי "ילמזלר", כמו גם בעובדים זרים אחרים בעתיד. ובמקום בו מצוי השער, מלמדנו ניסיון החיים, לעולם ימצא המבקש לעבור בו. עם כן לא אוכל להשלים."⁷⁵

סך העדויות המובאות מעלות חשד כבד לפגיעה משמעותית במהלך השנים בזכויותיהם של מהגרי עבודה ע"י חברת הביצוע ילמזלר ומעוררות את הצורך בבחינה אמיתית של חוקיות התנהלות החברה. על אף שכל העדויות שנאספו הן של עובדי חברה אחת, הרי שאין בכך כדי ללמד דבר על התנהלות ראויה יותר בחברות האחרות. אופן ההעסקה של חברות הביצוע: העסקת מהגרים דוברי השפה המקומית בלבד, בידוד העובדים באמצעות מגורים מסוגרים ומרוחקים, ומניעת מידע אודות האפשרות לעבוד במקום אחר במידה ותנאי העבודה הם פוגעניים, כל אלו מהווים כר פורה לניצול, הפרת זכויות וסחר בבני אדם.

הסדר הכבילה של מהגרי העבודה למעסיקיהם כבר נדון בבג"ץ והוכר כ"מעין עבדות מודרנית".⁷⁶ על אף זאת, עובדי חברות הביצוע הזרים מוחזקים גם כיום בתנאי כבילה, מאחר ואין כל אפשרות מעשית עבורם להחליף מקום עבודה באופן חוקי בישראל. התרשלות המדינה באכיפת חוקי העבודה על מעסיקי העובדים בחברות הביצוע, מעצר וגירוש של כל עובד שמעז לעזוב את החברה, התנגדות המדינה למתן אשרות עבודה במקומות עבודה חליפיים לאותם עובדים בודדים שמעזים לעזוב את החברות, מנסים למצות את זכויותיהם ופונים לקבלת סעד מבית המשפט, כל אלו מאפשרים לחברות המבקשות למקסם ריווחיהן על חשבון העובדים לעשות זאת באין מפריע, גם בתנאים פוגעניים ביותר.

על מנת למזער את הפגיעה במהגרי עבודה שמגיעים לישראל כשהם אינם יודעים כל שפה מלבד שפתם המקומית, על רשויות מדינת ישראל:

- לאמץ את החלטות הממשלה ולגייס מהגרי עבודה רק באמצעות הסכמים בילטרליים מפוקחים היטב בין מדינות ולא לאפשר עוד העסקה באמצעות חברות ביצוע זרות בישראל.⁷⁷
- כל עוד מועסקים בישראל מהגרים תחת פיקוחן של חברות ביצוע זרות, יש להחיל פיקוח הדוק ואפקטיבי על תנאי העבודה והשכר של העובדים, תוך עריכת ביקורת פתע

והקפדה על ניהול שיחות עם עובדים רבים ככל האפשר שלא תחת פיקוח המעסיקים.

- יש להפנות תקציבים יעודיים לפעולות אכיפת חוקי העבודה, אכיפה מנהלית ופלילית והכשרת פקחים.
- יש לאכוף את החוק כלפי מעסיקים וחברות שמפרים את זכויות עובדיהם; תוך שימוש באכיפה מנהלית ובהליכים פליליים במקרים שעומדים ברף פלילי.
- יש לקבוע נהלים לבירור פגיעה בזכויות עובדים ולמיצוי זכויות עבודה לעובדים שאיבדו את מעמדם החוקי, בטרם יעצרו ויורחקו מישראל ויש להקפיד על יישום נהלים אלו.

75 10843/04 פס"ד מיום 19 בספטמבר 2007 מוקד סיוע לעובדים זרים ואח' נ' ממשלת ישראל ואח'.

<https://supreme.court.gov.il/Pages/SearchJudgments.aspx?&OpenYearDate=2004&CaseNumber=10843&DateType=1&SearchPeriod=8&COpenDate=null&CEndDate=null&freeText=null&Importance=nu>

בג"ץ, פסקה 20 לפסק דינו של כב' השופט אדמונד לוי ז"ל

76 בג"ץ 4542/02 עמותת קו לעובד נ' ממשלת ישראל:

https://supremedecisions.court.gov.il/Home/Download?path=HebrewVerdicts%5C05%5C370%5C114%5Cr27&fileName=05114370_r27.txt&type=2%20

77 החלטות ממשלה מס' 4408 מיום 15.3.2013, מס' 4194 מיום 29.1.2012, מס' 3453 מיום 10.7.2011.

https://www.gov.il/he/departments/policies/2012_des4408

נספח

צילום הוראה לתשלום מיידית ללא פנייה לבית משפט בתורכיה, שקיבל אחד העובדים שעזבו את החברה, ותרגומה לעברית.

הרפובליקה של טורקיה

הנהלת הוצאה לפועל מספר 17 של איסטנבול אנאדולו

טופס מספר 7

מספר: 1285

תיק מספר: 16028 / 2018 מקור

הוראה לתשלום מידי ללא פנייה לבית המשפט

(1)

הזוכה או אם יש מי שמייצג אותו או אם יש בא כוחו, שם פרטי שם משפחה מספר עוסק מורשה וכתובתו בטורקיה:

Fethi Yilmaz מספר ת.ז. טורקית : 46624923332

שכונת אלטינפה, שדרות אוסטונדג מספר 16
MALTEPE /ISTANBUL

מיוצג על ידי: עו"ד בורגנטין אקטורק

רודנס סויאק אברק מספר 118

KARTAL/ISTANBUL

מספר עוסק מורשה: 39343293634

1- ~~XXXXXXXXXX Kimlik No XXXXXXXXXX~~
~~RASİMPAŞA MAH. HAYRULLAH EFENDİ SOK. XXXXXXXXXX~~
KADIKÖY/İSTANBUL

2)

החייב ואם יש מייצגו בפני רשויות החוק, שמו, כתובתו ואם ישנו מספר עוסק מורשה:

3)

סכום חוב בתיק או הסכום שהנושה דורש מהחייב: הסכום בלירות טורקיות וגם הסכום כולל ריבית, כולל אחוז הריבית, ותאריך תחילת חישוב הריבית, ואם הסכום הוא במטבע זר או, רישום התאריך שבו בוצע המרה וריבית הסכום

סכום הריבית השנתית בין התאריכים הג'ל: ריבית שנתית 6% בין התאריכים 11-06-2018 ל

19.06.2018: 40,000.00 דולר אמריקאי החוב המקורי

52.60 דולר אמריקאי ריבית שחושב

40,052.60 דולר אמריקאי(הסכום בהמרה ללירות טורקיות ביום התשלום בפועל

כולל ריבית)

לסך הסכום מתוסף, הוצאות גבייה, הוצאות ייצוג, וסך כולל של ריבית החל מתאריך פתיחת התיק(40 אלף דולר בריבית שנתיית של 6 אחוז, אחוזי הריבית מפורסמים מעת לעת על ידי בנק מרכזי בטורקיה) אנתנו שומרים לעצמנו את הזכות לשנות את סכום החוב במקרה שסכומי הריבית ישתנו לטובה, לפי חוקי אופן תשלום החובות הרשמיים בטורקיה TSK, תשלומים חלקיים, יחושבו בנפרד .
USD 40,052.60 לפי שער החליפין בתאריך 11-06-2018 שהוא :
1 דולר=4.5217 לירות טורקיות, סה"כ ספוג מחושב: 181,105.84 לירות טורקיות

אם לא תשלמו את החוב שלכם בתוך תקופת ההתראה: או לסכום המחושב הוא 181,105.84 לירות טורקיות, יתווספו, הוצאות ייצוג כחוק בסך: 12,612.26 לירות טורקיות, הוצאות אגרה: 8281.42 לירות טורקיות. סה"כ הסכום לתשלום הוא: 201,999.52 לירות טורקיות .

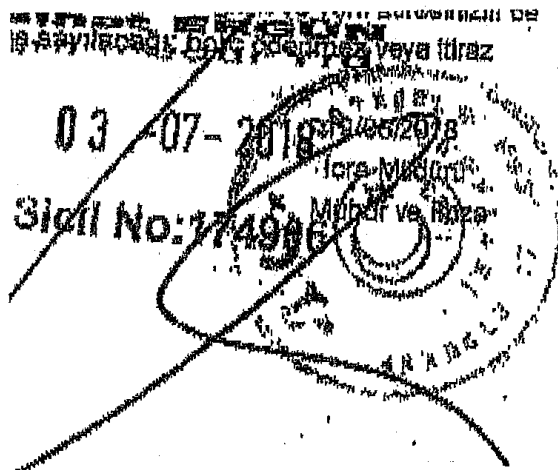
4. שטר החוב ותאריכיו, אם אין שטר חוב סיבת החוב :
הסכם בתאריכים 11-06-2018 ו-29-04-2015 וחוב בגלל התחייבות.

5. אם החייב אינו בין החיים
או שמות היורשים, שם פרטי, שם משפחה,
כתובת מגורים :

אם לא תשלמו את סכום החוב המקורי ותשלומים גלויים, בתוך (7) ימים, לפרטי הבנק שלנו שנמסרו לרשויות הוצאה לפועל, אם לא תפעלו מול רשויות הוצאה לפועל בטענה לסכום החוב בחלקו או בשלמותו, או תפעלו שהחתימה שלכם על שטר החוב או בחוזה היא לא שלכם, אם לא תשענו אחת מהטענות שגזכרו למעלה אוי המסמכים שנמסרו להוצאה לפועל יהיה חקפים כחוק. אתם חייבים להופיע בדינוי הוצאה לפועל כחוק, אם לא תופיעו לדיונים או הזכות לסרב לסכום החוב תילקח ממכם, אם יש לכם עילה לסמוס החוב או לבטלו כליל, אתם צריכים להודיע תוך 7 ימים לרשויות הוצאה לפועל. אם לא תשלמו, לא תודיע שיש לכם עילה להתנגד לסכום החוב, לא תופיעו לדיוני הוצאה לפועל, בית המשפט יכול לגזור עליכם מאסר בפועל במקום קנס כספי. אם הכתובת שלכם לא עדכנית עליכם להודיע מיידי על כתובת עדכנית שלכם. (חוקי הוצאה לפועל מספר 60)

03-07-2018 (חתימה) מספר רשמי 17499
(חתימה) Nihat Ergun של הרפובליקה של טורקיה)

מספר חשבון בנק בהוצאה לפועל :
שם בנק: Turkiye Vakiflar Bankasi
IBAN: TR350001500158007297937096

F.C.

Örnek No: 7

İSTANBUL ANADOLU 17. İCRA MÜDÜRLÜĞÜ

Kart

No: [1265]

Dosya No: 2018/16028

ESAS

İLANsiz TAKİPLERDE ÖDEME EMRİ

1- Alacağının ve varsa kanuni temelleşimin adı, soyadı, vergi kimlik numarası ve yerleşim yerindeki adresi, alacaklı yabancı ülkede oturuyorsa Türkiye'de göstereceği yerleşim yerindeki adresi:

FETHİ YILMAZ TC Kimlik No 46624923932
ALTINTEPE MAH. DÜSTÜNDAĞ CAD. NO: 16
MALTEPE/İSTANBUL
Vekil Av. BURHANETTİN AKTÖRK
SOYAK EVREKA REZİDANS-118 KARTAL/İSTANBUL Yakaok V.D. 3994323634

2- Borçlunun ve varsa kanuni temelleşimin adı, soyadı ve yerleşim yerindeki adresi, alacaklı tarafından biliniyorsa vergi kimlik numarası:

1- [REDACTED] (TC Kimlik No [REDACTED])
RAŞİP PASA MAH. HAYRULLAHERFENDİ CAD.
KADIKÖY/İSTANBUL

3- Alacağın veya istenen teminatın Türk parasıyla tutan ve faizli alacaklarda faiz miktarı ile işleme başladığı gün, alacak veya teminat yabancı para ise alacağın hangi tarihteki kur üzerinden talep edileceği ve faizi:
(*) 11/06/2018-19/09/2018 arası yıllık %6

40.000,00 USD Aa11 Alacak
52,60 ÜSN İşlemiş Faiz

+-----+
40.052,60 USD (Faizi ile birlikte fiili ödeme günündeki TH kağıtlığı ile) Tutarındaki toplam alacağın icra gideri, vek. ucuz. ve takip tarihinden itibaren aall alacağı işleyecek (40.000,00 USD yıllık %6,00 Amerikan Doları - Merkez Bankası Azami Mevduat Faiz Oranları (Kamu Bankalarında Uygulanacağı Bildirilen); Faiz ile tahvilli emridir. (Davalıya dair vâ faiz oranlarındaki artıştan doğan talep hükümler saklıdır) TBK. 100.mdd. gereğince kâsi ödemeler öncelikli işlemiş faiz, masraf ve foruzlere mahsup edilmiştir.
40.052,60 USD = 4.52177L - 181.206,34TL, 11/06/2018 tarihinde USD = 4,52177L
Borcunuzu itiraz etmediğiniz takdirde ödereniz:
Takip Toplamı: 181.105,84TL + Vekâlet Ücreti: 13.612,20TL + HAVÇ: 9.261,42TL + Masraf: 2.000TL =
TOPLAM BORÇ: 203.999,56TL + GÜNLÜK Faiz Ödemeleri Gerekmektedir.

4- Senet ve tarihi ve senet yoksa borcun sebebi:

11/06/2018 29/04/2018 TARİHLİ SÖZLEŞME VE TAAHHÜTNAME GEBEBİYLE
BORÇ

5- Bir tarafta karşı yapılan takiplerde mirasçılardan adı, soyadı, yerleşim yerindeki adresleri:

İşbu ödeme emrinin tabiiği tarihinden itibaren borcu ve takip giderlerini (7) gün içinde ödeme emrinin gönderen icra dairesine eil banka hesabına yatırmanız (teminatı vermeniz); borcun tamamına veya bir kısmına veya alacağının takibat icrası hakkında dair bir itirazınız varsa, senet altındaki imza size ait değilse yine bu (7) gün içinde ayrıca ve açıkça bildirmeniz; aksi halde icra takibinde bu senedin elden satır olmuş sayılacağı; imzayı reddettiğiniz takdirde icra mahkemesel önünde yapılacak duruşmada hazır bulunmanız; buna uymadığınız takdirde mahkemece olarak kaldırılacağı; senet veya borcu itirazınızı yazılı veya sözlü olarak icra dairesine ya da gün içinde bildirmedığınız takdirde aynı müddet içinde 74 üncü madde gereğince mal beyanında bulunmanız, aksi halde hapisle tasfiye olacağınız, hiç mal beyanında bulunmaz veya gerçeğe aykırı beyanda bulunursanız hapisle cezalandırılacağınız; dava ve takip işlemlerine sepe olmak üzere kendinize ait bir adresle yazılı olarak bildirmek zorunda olduğunuz; adresinizi değiştirdiğiniz halde yurt içinde yeni bir adres bildirmedeniz ve yeni adresinizin de tasfiye edilmediği durumda, takip talebinde gösterilen adrese gitmeniz ve alacağın size yapılması için gerekli işlemleri yerine getirmeniz veya itiraz edilmemesi için icraya devam edileceği ihtar olunur.
(İ.İ.K.80)

Yönelimlik Örnek No: 7

İcra Dairesi Hesap Bilgileri
Banka Adı: TÜRKİYE VAKIFLAR BANKASI T.A.O.
İban No : TR35 0001 6001 6000 7297 6370 96

03-07-2018
Sıra No: 17498

